

Polemika Krytycznoliteracka w Polsce
pod redakcją Sylwii Panek

TOM 33

THE POZNAŃ SOCIETY FOR THE ADVANCEMENT
OF THE ARTS AND SCIENCES
PHILOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL SECTION
PHILOLOGICAL COMMITTEE

Critical Literary Argument in Poland
edited by Sylwia Panek
volume 33

Agata Zawiszewska
**The Polemic Over the Polish
Academy of Literature**

The Polish Academy of Literature functioned in the period 1933–1939 and was established by the government in order to realise the programme of ‘nationalisation’ of literature. It should be noted though, its formation resulted first and foremost from demands put forward by writers since the beginning of the 20th century, who had been demanding the establishment of the Academy from the moment Poland regained its independence in 1918. The most coherent project of the Academy was presented in 1918 by Stefan Żeromski, which proved to be a constant point of reference for others involved in the polemic. Most called for the Academy to be a non-governmental institution, but one funded by the government as a means of preserving the high prestige of literature and the symbolic capital of the profession – as well as improving and stabilising the material situation of writers after the Great War.

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
WYDZIAŁ FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNY
KOMISJA FILOLOGICZNA

Polemika Krytycznoliteracka w Polsce
pod redakcją Sylwii Panek
tom 33

Agata Zawiszewska
Spór o Polską Akademię Literatury

Poznań 2022

WYDAWNICTWO POZNAŃSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
UNIwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Główny Redaktor Wydawnictw PTPN
Jakub Kępiński

Recenzent
prof. dr hab. Maciej Urbanowski

Redakcja językowa i korekta
Elżbieta Turzyńska

Projekt okładki
Elżbieta Kidacka

Łamanie
Marlena Roszkiewicz

Publikacja finansowana
w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki”
w latach 2017–2021, nr projektu 11H 16 0131 84

© Copyright by Sylwia Panek, Agata Zawiszewska, Poznań 2022

© Copyright for this edition by Poznańskie Towarzystwo
Przyjaciół Nauk, Poznań 2022

ISBN 978-83-7654-487-8

ISSN 2081-5999

Spis treści

ROZPRAWA WSTĘPNA

Między estetyką, etyką, polityką i ekonomią. Polskie dyskusje o instytucjonalnej reprezentacji ludzi pióra w pierwszych dekadach XX wieku	13
Wprowadzenie	13
Kontekst	16
Lata 1909–1918	27
Lata 1919–1925	49
Lata 1926–1929	65
Lata 1930–1933	93
Lata 1934–1939	109
Zakończenie	127

TEKSTY ŹRÓDŁOWE. ANTOLOGIA

Wykaz tekstów źródłowych	135
Nota edytorska	139

ARTYKUŁY PRASOWE

Karol Irzykowski Projekt Akademii Literackiej w Polsce (Stefan Żeromski: <i>Projekt Akademii Literatury Polskiej</i> . Warszawa 1918)	147
Stanisław Lam Akademia Literatury Polskiej (Z powodu projektu Stefana Żeromskiego. – Warszawa 1918. Nakładem redakcji „Myśli Niepodległej”)	171

Kazimierz Przerwa-Tetmajer	
Akademia Literatury Polskiej	179
Piotr Choynowski	
O Akademię Literatury Polskiej	183
Z.[dzisław] Dębicki	
Akademia Literatury	189
Stefan Krzywoszewski	
Jaką ma być nasza przyszła Akademia Literacka	193
Stanisław Szpotański	
Akademia Literacka (Odpowiedź na ankietę „Świata”) ...	197
Aleksander Świętochowski	
Polska Akademia Literatury	201
Zygmunt Wasilewski	
Polska Akademia Literatury. Ankieta „Gazety Warszawskiej”	203
t. s. [Teofil Bernard Syga]	
Karol Hubert Rostworowski o Akademii Literatury Polskiej. Wywiad własny „Gaz.[ety] Warsz.[awskiej] Porannej”	205
Emil Breiter	
W obronie Akademii Literatury Polskiej	209
Karol Irzykowski	
Królewski łachman. Przeciw projektowi założenia Polskiej Akademii Literackiej	213
Aleksander Wat	
Nim ją reskrypt do życia powoła... ..	223
Ferdynand Goetel	
Czy nie wiadomo po co? W sprawie Akademii Literatury	229
Jan Lechoń	
Przed ustanowieniem Akademii Literackiej	235
Stanisław Czosnowski	
Lamus czy warsztat?	241
Wilam Horzyca	
W sprawie Akademii Literatury	247
Wacław Sieroszewski	
Jak utworzyć Akademię Literacką	251

Zofia Nałkowska	
Także o Akademii	257
Leon Pomirowski	
Drugi etap walki o Akademię	263
Karol Irzykowski	
Zamiast Akademii – Izba	269
Jan Nepomucen Miller	
Starsi i młodzi a Akademia	277
Tadeusz Peiper	
W sprawie Akademii Literatury. Trzy zasady	285
[Tadeusz] Boy-Żeleński	
Akademia, Izba czy Figa z makiem?	289
Jan Dąbrowski	
Akademia Literatury czy Izba Literacka? Wypaczenie idei demokratycznej (Odpowiedź p. K. Irzykowskiemu)	295
Karol Ludwik Koniński	
Korporacja pisarzy polskich	301
Adam Grzymała-Siedlecki	
Zagadnienia i spory. Izba czy Akademia?	305

DOKUMENTY I AKTY PRAWNE

Akademia Literatury Polskiej [projekt ustawy]	311
Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 września 1933 r. o Polskiej Akademii Literatury, ogłoszone w Mon. Pol. z dnia 11 października 1933 r. Nr 234, poz. 254	317
Regulamin Polskiej Akademii Literatury	325
Ustawa z dnia 2 lipca 1937 r. o Polskiej Akademii Literatury (Dz.U. RP Nr 52 z dnia 14 lipca 1937 r., poz. 404)	343
Bibliografia	345
Indeks osób	353